

La Sala o el Casino

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Nucli de Rajadell. c/ Major, 14.
Emplaçament	Placeta que connecta el carrer Major i el carrer del Pla, i a on comença el camí de cal Balart
Alçada:	368
Coordenades:	
Latitud:	41.7273
Longitud:	1.70584
UTM Est (X):	392363
UTM Nord (Y):	4620309

Classificació

Número de fitxa	08178 - 3
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Any	1888
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Rajadell
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC2017-2021
Data de registre de la fitxa:	dj., 02/04/2020 - 02:00

Descripció

Nau construïda segons el model fabril amb la finalitat de servir com a seu per activitats recreatives, principalment ball. És una construcció de dimensions grans pel que és poble (20 x 10 metres aproximadament). És de planta rectangular i presenta coberta a doble vessant, amb frontó a la façana davantera i un rosetó a cada cap de la nau. Té una sola planta. Les quatre façanes presenten un parament molt senzill, de maçoneria, que consisteix gairebé en un amuntegament de pedra de diferents mides, amb un arrebossat molt lleuger de calç. A la façana lateral de ponent hi ha una sèrie de cinc finestres rectangulars, de tipus fabril. La façana de llevant és molt baixa, degut a l'elevació del nivell del terreny, i per aquest motiu completament llisa. La façana davantera té un gran portal emmarcat amb ornamentacions de maó. La decoració adopta la forma de dos pilars amb un arc de punt rodó. A cada costat de la porta hi ha una farola de ferro forjat. Sobre l'arc del portal hi ha una inscripció en relleu enmarcada en un rectangle, molt recent, amb les lletres ACR, corresponents a l'Associació Cultural i Recreativa de Rajadell.

Interiorment la nau comptava amb una sèrie de pilars cecs, coronats amb carasses a manera de capitell, a l'estil d'una sala de ball. Unes reformes de finals del segle XX van eliminar aquesta decoració -excepte una o dues de les carasses- i van modificar l'escenari. S'habilità un entresolat i diverses habitacions a l'entrada.

Observacions:

Es tracta d'un edifici d'estil fabril i rural construït a finals del segle XIX que ha tingut una gran importància com a equipament cultural. L'edifici està situat a l'extrem ponentí de l'altiplà de Rajadell, de manera que la façana de ponent s'assenta plenament sobre el pendís que baixa cap al torrent del Daurell. En aquesta part la vegetació és abundant.

Es conserven alguns documents de la Societat Casino Unión de Rajadell (el reglament de la societat de 1916, un títol de soci dels anys 30, un títol d'una acció per la compra d'una gramola) (Col·lecció Joan Vidal)

Història

Entre els anys 1850 i 1888, el municipi de Rajadell estava dividit en dos grups: Els Xanguets i els Bunyols, que corresponien més o menys als parcers i als propietaris, tot i que hi havia molta barreja (i molta rivalitat). Els noms provenien dels insults que es deien uns als altres. Una de les entitats estava al Castell i l'altra a Cal Fin, al carrer Major, 9, al Salon (davant la sala, dos portes baixant pel carrer Major). Disposaven de locals d'us social polivalent. Es disputaven l'èxit dels balls i festes, i es gastaven molts diners en reconegudes orquestres. Aquesta rivalitat comportava que es fessin festes cada vegada més lluïdes. També organitzaven fontades.

L'any 1888, els Xanguets i els Bunyols es van unir i amb donacions del poble van construir l'edifici de La Sala. Van redactar uns estatuts per constituir una nova sala de ball i van constituir l'associació del Casino de La Unión (el nom es deu a la unió dels dos grups). L'edifici, però, no va ser aixecat fins ben entrat el segle XX. Es va inscriure al Registre com propietat de Can Massana. Desseguida es va convertir en els organitzadors de tot tipus de celebracions.

El 1916 es constitueix la Societat Casino Unión de Rajadell com a resultat de la fusió de les entitats precedents. La nova associació redactà un reglament, aprovat el mateix any 1916, i repartí títols entre els seus socis.

El Casino de La Unión es coneixia com La Sala. En aquest centre s'hi feien (i encara s'hi fan) les típiques activitats de teatre, concerts, ball, cafè, etc. Degut que les dues festes majors són a l'hivern (al gener la de Sant Sebastià, i al novembre, la Festa Major), la Sala acullí els principals esdeveniments d'ambdues festes (a més dels que organitzava l'entitat al llarg de l'any). Hi acudia gent de tota la contrada, més enllà de Rajadell.

A rel dels fets d'octubre de 1934, l'autoritat militar va clausurar l'entitat. El 1935 va reobrir. Els socis eren 31. Els 1936 el comitè revolucionari local es va incautar de l'immoble, però poc després va retornar les

claus a la Comissió del Casino La Unión. Després de la guerra l'entitat va desaparèixer. En Massana reaprofità l'immoble com a magatzem i al 1975 el va vendre a Josep Prat Rial. A la dècada dels 70 una colla de joves actius, catalitzats pel rector Solernou, va crear l'ACR (Associació Recreativa Cultural), una associació que va revitalitzar la vida cultural del poble. Josep Prat cedia la Sala a l'entitat per a fer activitats socials (caramelles, teatre, festa major...). El 7 d'abril de 1980 Josep Prat es va vendre el local a l'ACR per 1.900.000 pessetes.

L'actual Associació Cultural i Recreativa de Rajadell, legalitzada es 1981, es hereva directe de la comissió gestora que es va crear per donar continuïtat a l'antiga Societat. L'entitat ha estat propietària de l'immoble fins el 16 de maig de 2019. En aquesta data va traspasar la titularitat a l'ajuntament. Mitjançant un conveni, l'ajuntament es fa càrrec de l'immoble i l'ACR assumeix la gestió i la programació. L'entitat també tenia cura del Museu-Pinacoteca.

Bibliografia

Informació oral de Joan Vidal i de Ricard Cucurella.

Ajuntament de Rajadel (2017). Relats i Memòria de Rajadell

Web e l'ajuntament de Rajadell

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. pp 113-114

